

SERIE

LIGHTROOM

EDUCATIEF

RAW/JPEG

LOCATIE

DIERENTUIN

WORKSHOP

**VOGEL-
FOTOGRAFIE**

EDUCATIEF

AUTOFOCUS

**OP BEZOEK IN
BURGERS ZOO**

REVIEW

Fototassen Tenba

PORTFOLIO

Alexander Senger

INTERVIEW

Teuni Stevense

REVIEW

EF 24-105mm 4L IS

Ontvang tot
€200 retour
op geselecteerde
Canon objectieven
en accessoires

tot
€200
retour

Canon
OFFICIAL SPONSOR

‘Up to the past....’

In het begin van deze eeuw werd de kwaliteit van digitale fotografie met argusogen bekeken. Pas na enkele jaren wist dit nieuwe medium zich van alle scepsis te ontdoen en als je nu kijkt naar de stand der techniek, dan is de beeldkwaliteit (belichting, kleur, detail, ruis) op een niveau gekomen, die destijds door niemand voor mogelijk werd gehouden. En dan niet alleen binnen handbereik van de professional, maar zelfs van de beginnende fotograaf. Omdat onderscheid door hoge beeldkwaliteit daarom niet zo eenvoudig meer is, zien we de laatste tijd een nieuwe trend en dat is dat de kwaliteit van foto's weer bewust verlaagd wordt met allerlei creatieve foto-effecten: vignettes, extra korrel, gemuteerde kleuren, hoge contrasten, onscherpte. Zaken waar we jarenlang tegen 'gevochten' hebben, worden nu zonder schroom weer digitaal toegevoegd voor het broodnodige onderscheid. Nu is deze 'hipstamatic'-hype even leuk, maar hoe kijken onze kinderen straks terug op hun 'hippe' jeugdfoto's?

De hang naar 'ouderwetse kwaliteit' blijkt tevens uit de opkomst van camera's met een retro-look. Ook op dit punt zijn we na veel onderzoek gekomen tot camera's met een optimale ergonomie en bediening (EOS 7D, EOS 1D X) en nu dat eenmaal gerealiseerd is, gaan we het onszelf weer moeilijk maken met het gebruiks(on)gemak van dertig jaar geleden. De mens zit toch wel bijzonder in elkaar en ik vraag me af wanneer de eerste 17" led-televisie verschijnt in een jaren 50 buis-TV kast of een mp3-speler in de vorm van een vinyl singeltje.

Mijn foto-'inspanningen' zijn deze maand gecombineerd met de uitstapjes van het gezin. Koninginnedag en een kort weekend naar Luxemburg. Ondanks dat ik verschillende soorten camera's mee kan nemen - van telefoon en compact tot spiegelloos - is er eigenlijk maar één camera, waarmee ik me echt op mijn gemak voel en dat is mijn EOS. Dat klinkt een beetje suf, maar met die camera kan ik lezen en schrijven en hij laat me nooit in de steek, zodat ik al mijn aandacht kan geven aan het onderwerp en kan genieten. Hierboven het resultaat.

Veel leesplezier, Pieter Dhaze

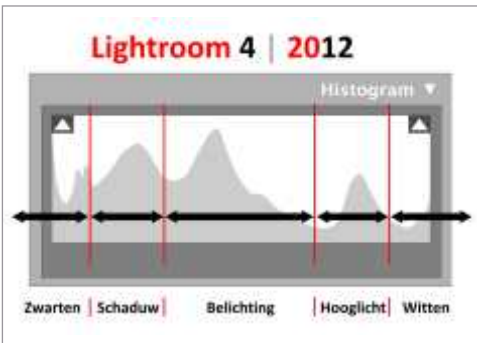
In dit nummer

PORTFOLIO | Alexander Senger

‘Eén foto zegt meer dan duizend woorden’, maar welke woorden wil je dan zeggen en tegen wie? Alexander Senger stelt zich als schrijver én fotograaf elke dag die vraag. In documentaire fotografie is het verhaal van de foto belangrijk, daarbuiten is soms de sfeer veel meer betekenisvol. Zijn fotowerk toont de interactie tussen woord en beeld. Een boeiend proces.

8

EDUCATIEF | Werken met Lightroom (6)

In maart 2012 heeft Adobe een nieuwe versie van Lightroom gelanceerd en in deze versie 4 weer veel mooie functionaliteit gestopt. In onze reeks over Lightroom hadden we net de module Ontwikkelen van versie 3 behandeld en dus nu de hoogste tijd om de verschillen met de laatste versie eens op een rijtje te zetten. Het is allemaal nog veel mooier geworden!

10

WORKSHOP | Back-to-the-basics: RAW vs JPEG

Als je steeds maar druk bent met fotograferen, dan neem je zelden de tijd om eens stil te staan bij de vraag waarom dat je de dingen doet zoals je doet. Staat je camera altijd op JPEG of juist altijd op RAW, waarom is dat dan? Wij gaan in onze serie BTTB wederom in op de karakteristieken van beide bestandstypen en geven je de huidige stand van zaken.

12

PORTFOLIO | Teuni Stevense

We zien veel foto's en daarbij zitten echte juweeltjes. Zo kunnen we genieten van prachtige macrofoto's en close-ups van insecten en van bloemen. Toen we het werk van Teuni Stevense zagen, moesten we wel even goed kijken. Waren dit foto's of was het kunst? De sprookjesachtige beelden hebben echter diepe indruk gemaakt en reden voor een portfolio. Geniet!

16

LOCATIE | Dierentuin

Natuurlijk willen we allemaal op fotosafari. Voor elke fotograaf is dat een stille droom. Lukt het echter niet om het vliegtuig naar Kenia te pakken, dan kun je ook eens de trein nemen naar een dierentuin. Gewapend met het juiste gereedschap kun je dan ook fantastische plaatjes schieten van dieren en planten. Johan van de Watering was voor ons in Burgers Zoo. Mooi.

18

EDUCATIEF | Autofocus

Je kadert het onderwerp, drukt de ontspanner half in, wacht op het piepje en drukt de ontspanner door om de foto te maken. Zo worden miljoenen foto's gemaakt en hierin speelt de autofocus elke keer een cruciale rol, terwijl we daar nooit bijilstaan. Daarom in dit artikel een toelichting op de belangrijkste aspecten die te maken hebben met een trefzekere autofocus (AF).

20

REVIEW | EF 24-105mm 4L IS

De standaardzoomlens die je bij je EOS koopt is van voldoende kwaliteit om de camera te leren kennen en een start te maken met fotografie. Op een zeker moment ben je echter toe aan de volgende stap en dus misschien wel een nieuwe standaardzoomlens. Kijk dan eens naar de EF 24-105mm 4L IS. Geschikt voor volbeeldcamera's, maar ook voor APS-C.

22

REVIEW | Fototassen van Tenba

Als je de aanschafprijzen van al je fotoapparatuur bij elkaar optelt, dan kom je al snel boven de duizend euro. Het is dan ook niet onverstandig om die kostbare spullen goed op te bergen en ook verantwoord mee op reis te nemen. Een goede fototas mag dus geen sluitpost zijn op de begroting en verdient een serieuze investering. Een overzicht van alle soorten en maten.

24

Verder: Nieuws **6** • Workshop Vogelfotografie **28** • Boekreview **31**
• Service & oproep **32**

Volgende keer* o.a.: Series Lightroom en jAlbum. Review EOS 1D X.

* onder voorbehoud

INFORMATIEF

Leuk om te weten

Canon is een dynamisch bedrijf. Niet alleen in Nederland, maar ook wereldwijd. Er gebeurt dus van alles, maar veel van dat nieuws haalt het journaal niet en lees je ook niet in de krant. Uit een lange lijst van persberichten en nieuws-items hebben wij daarom voor jou enkele leuke wetenswaardigheden geselecteerd.

Canon: 'most trusted' cameramerk 2012

Canon, wereldwijd marktleider in imaging solutions, heeft volgens het jaarlijks door Reader's Digest uitgevoerde, Europese consumentenonderzoek voor de 12e keer op rij haar positie als 'most trusted' cameramerk behouden. Het onderzoek stelde consumenten in 16 Europese landen vragen over hun meest betrouwbare merken en liet zien dat Canon in 13 van de 16 deelnemende landen het 'most trusted' cameramerk is.

Cashback EOS accessoires

Als je dit voorjaar een EOS-accessoire (lens, flitser of extender) van Canon aanschaft, dan is de kans groot dat je in aanmerking komt voor een leuke cashback. Je hebt dan niet alleen een aardig voordeeltje te pakken, maar dan ga je bovendien met goed gereedschap op vakantie. Deze kans mag je dus niet voorbij laten gaan. Breid nu voordelig je EOS System uit! Ontvang tot € 200 retour op verschillende objectieven, flitsers en extenders. De actieperiode loopt van 19 april 2012 t/m 30 juni 2012.

Cashback SX PowerShot

Canon Powershot SX camera's zijn de ideale reispartner voor op iedere vakantie. De camera's zitten boordevol technologie om haarscherpe en detailrijke foto's te maken van al je avonturen. Dankzij de krachtige zoomoptie legt de PowerShot de kleinste details haarscherp vast. Dankzij het HS System maakt de camera onder alle lichtomstandigheden de perfecte foto. Of het nu schemerig is of de zon fel schijnt, de Smart Auto mode analyseert de situatie en kiest zelf de juiste instellingen. Om fotograferen deze zomer nog leuker te maken geeft Canon tot maar liefst 40 euro retour op een camera uit de Powershot SX serie. De cashback actie loopt tot en met 31 juli.

EOS Workshop

Bij aankoop van een EOS 1100D, EOS 550D of een EOS 600D krijg je de mogelijkheid een Workshop Digitale Fotografie te volgen voor slechts € 25,00! Als je in de periode 1 februari 2012 tot en met 31 juli 2012 een nieuwe Canon EOS 1100D, EOS 550D of een EOS 600D camera koopt, ontvang je een voucher voor een EOS Workshop Digitale Fotografie aan de Fotovakschool.

Power to evolve

De compacte body van de EOS 5D Mark III is gemaakt van een magnesiumlegering. Hierin bevindt zich een supersnelle DIGIC 5+ processor en een full-frame sensor om superieure foto's en geweldige films mee te maken. Tel daar het uitgebreide aanbod Canon EF-objectieven bij op en je begrijpt dat de EOS 5D Mark III onbegrensde creatieve mogelijkheden biedt.

Kijk op www.canon.nl

Canon
OFFICIAL SPONSOR

The UEFA EURO 2012™ official logo is protected by trademarks, copyright and/or design. All rights reserved.

Alexander Senger

1000 woorden

Mijn fotografische thema's zijn vooral landschappen, 'mens en werk' en de Stelling van Amsterdam. De 'mens en werk'-foto's zijn vooral documentair. Die moeten laten zien wat er echt gebeurt; concentratie, vakkennis. De invloed van de fotograaf moet daarin zo klein mogelijk zijn.

In de niet-documentaire foto's is de sfeer belangrijker. Daar zie ik ook graag een 'happy accident'. Dat gelukkige ongeluk krijg je, ondanks alle voorbereidingen, cadeau. Een vogel die voorbij vliegt, de inval en kleur van het licht, de vorm van de wolken; 'het beslissende moment', maar dan ongepland.

Voor mijn werk schrijf ik regelmatig jaarverslagen, brochures en content voor websites, inclusief foto's. Ik probeer in die beelden de essentie te vangen van de tekst. Maar lukt dat? Een beeld zegt meer dan duizend woorden, maar welke betekenis hebben die, en voor wie? Die betekenisgeving loopt deels via ons bewustzijn, maar ook via niet bewuste processen. Ons brein blijkt, vanwege de noodzakelijke snelheid, veel te werken met aannames bij de beoordeling van wat onze ogen zien. De laatste tijd probeer ik daar meer grip op te krijgen. Oneindig boeiend; om méér dan een leven mee te vullen.

Alexander Senger (1953)

- Canon EOS 5D mark II
- Canon EF24-70mm 1:2.8L USM
- Canon EF 70-200mm, 1:4L IS USM
- Speedlite 580 EX II

www.sengercommunicatie.nl

www.sengerphoto.com

06 | Ontwikkelen (2012)

In het vorige artikel van deze serie hebben we aandacht besteed aan het optimaliseren van de belichting en kleuren in Lightroom 3. Met de komst van Lightroom 4 is dit onderdeel behoorlijk 'op de schop gegaan' en daarom wederom belichting, maar nu in versie 4.

SCHERMKALIBRATIE

Als je aan de slag gaat met Lightroom, dan is het belangrijk dat het beeldscherm waarop je werkt gekalibreerd is. Dat is niet alleen van belang voor een goede weergave en beoordeling van de kleuren (witbalans), maar misschien nog wel meer voor een juiste helderheid en contrast

Helderheid

Behalve de belichtingsparameters is ook de parameter Helderheid (Clarity) aangepast. De kracht waarmee deze optie het lokale contrast aanpakt, is veel sterker geworden. In Lightroom 3 gaf +20 à +25 een zichtbare invloed te zien. In Lightroom 4 hoeft je voor hetzelfde effect slechts +8 à +10 te gebruiken. Enige matigheid is dus geboden.

Belichting

Als je altijd al in Lightroom 3 gewerkt hebt, dan zul je na enige gewenning volledig vertrouwd geraakt zijn met de parameters Belichting, Herstel, Invullicht, Zwart, Lichtsterkte en Contrast. Maar als je het als objectieve kritische gebruiker beschouwd, dan is de gebruikte terminologie niet vanzelfsprekend en bovendien hadden niet alle parameters een negatief bereik en stond de standaardinstelling niet op nul.

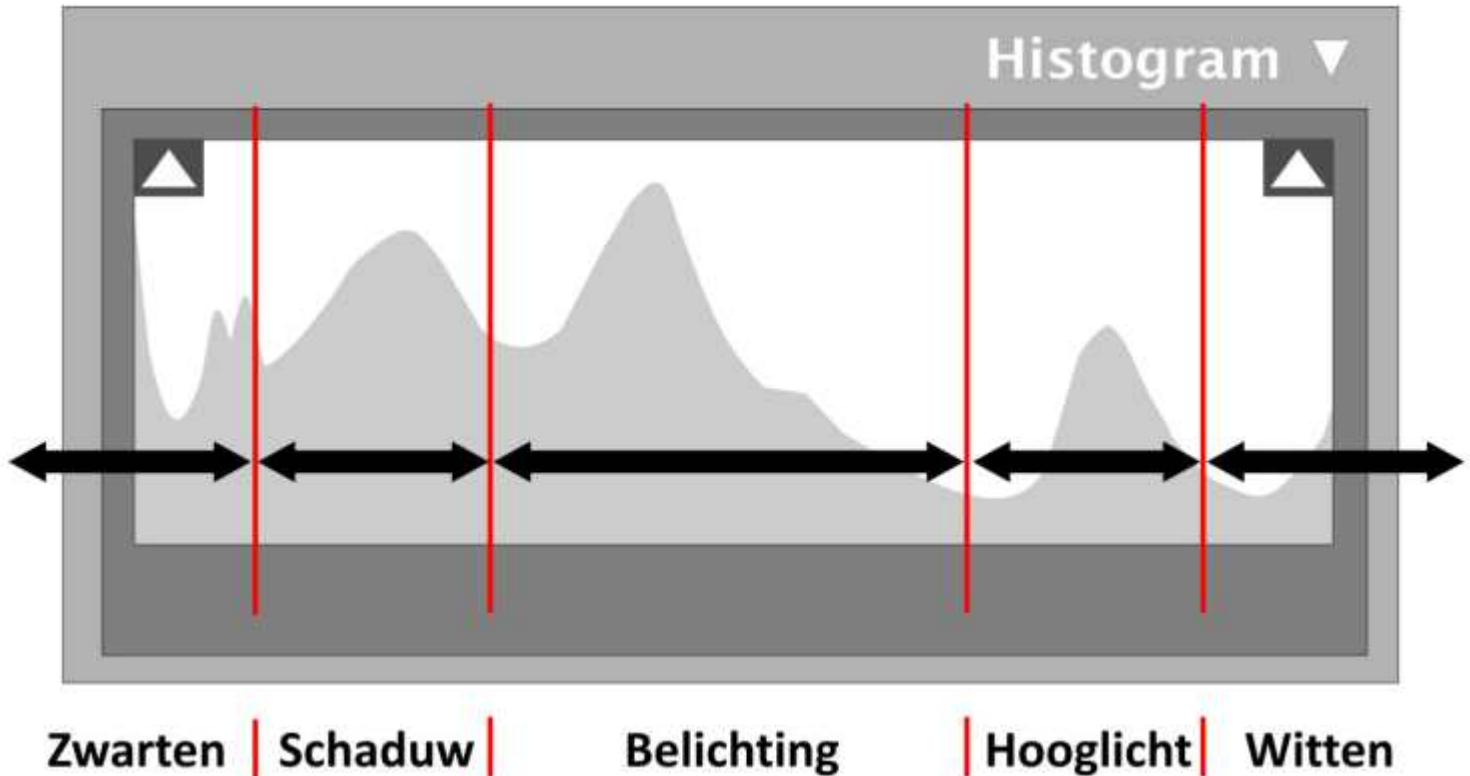
Met de aanpassingen van het verwerkingsproces van versie 2010 naar versie 2012 (zie vorig nummer) heeft Adobe ook deze onvolkomenheden aangepakt. De benaming van de parameters is verbeterd en ook staan ze nu allemaal op nul met tevens een negatief bereik. Het is even wennen, maar het is nu duidelijk waar een bepaalde aanpassing invloed op heeft, waarbij negatieve waarden (naar links) het betreffende deel van het histogram donkerder maken en positieve waarden (naar rechts) juist lichter. Wil je de schaduwen helderder maken, dan moet je dus de parameter Schaduwen naar rechts schuiven. Wil je structuur in de wolken verbeteren, dan schuif je de parameter Hooglichten naar links, waardoor ze iets donkerder worden. De parameters Witte tinten en Zwarte tinten zijn bedoeld om delen van de opname die buiten het 8-bits bereik vallen (clipping) weer binnen het histogram te brengen. Deze herstelde geclippte pixels zijn echter niet kleurnauwkeurig en vaak een grijs tint. Met de parameter Belichting (had wat ons betreft gewoon Middentonen mogen heten) worden de middentonen donkerder of lichter gemaakt.

Histogram 'knedes'

De nieuwe belichtingsparameters hebben in versie 2012 minder directe invloed op elkaar dan in 2010. Dat wordt vooral duidelijk als we de belichting van een foto aanpassen met behulp van de interactiviteit van het histogram. Dit kon al in Lightroom 3, maar werkt nu nog intuïtiever. Houd in de module Ontwikkelen de cursor maar eens boven het histogram. De cursor wordt een liggende pijl en je ziet dat er een gedeelte lichter grijs wordt. De naam van dat gebied wordt in de balk onder het histogram vermeld. Wil je nu schaduw verhelderen, dan sleep je dat gebied een beetje naar rechts. Je ziet meteen op je (gekalibreerde!) beeldscherm hoe het resultaat is. De waarde die ingesteld is, wordt ook in de balk onder het histogram aangegeven en ook zie je de schuifweerstand in het paneel onder het histogram naar deze waarde verschuiven. Tijdens het slepen in het histogram merk je dat je de andere gebieden van het histogram niet sterk beïnvloed en als je bijvoorbeeld de hooglichten iets donkerder maakt, dan blijven de middentonen nagenoeg gelijk.

Als je eenmaal op deze manier het histogram naar eigen wens weet te kneden, dan zul je nog maar zelden de schuifregelaars gebruiken. Handig van deze methode is ook dat het subpaneel Standaard niet altijd open hoeft te staan. Ben je in Effecten of HSL aan het werken en wil je de belichting toch nog iets aanpassen, dan kun je dit zonder het paneel Standaard te openen, direct in het histogram doen.

Lightroom 4 | 2012

Recepten kopiëren

Hoewel we vaak maar een enkele foto tegelijkertijd optimaliseren, kan het zijn dat bepaalde aanpassingen ook voor andere foto's van toepassing zijn, zoals de witbalans bij een studiosessie of een scheve horizon bij een landschapserie. Je zou die aanpassingen natuurlijk bij elke betreffende foto afzonderlijk kunnen doen, maar met series van tientallen opnamen is dat monnikenwerk. Om dit werk te versnellen is het mogelijk om het 'recept' van een bewerkte foto te kopiëren en deze te 'plakken' op een andere foto. Dat werkt heel simpel. Met Ctrl-Shift-C open je een venster waarin je kunt opgeven welke parameters van de huidige foto je gekopieerd wilt hebben. Klik vervolgens in dit venster op knop Kopiëren en selecteer in de Filmstrip de foto die met hetzelfde recept moet worden behandeld. Kies nu Ctrl-Shift-V en als bij toverslag wordt de foto aangepast met de gewenste instellingen.

Een andere mogelijkheid om verschillende foto's dezelfde bewerking te geven is door ze in de Filmstrip te selecteren (met Ctrl- of Shift-toets ingedrukt) en dan te zorgen dat de optie Autom. Synchr. actief is. Elke aanpassing die je nu uitvoert, wordt direct op de geselecteerde foto's toegepast. Dit vraagt enige rekenkracht, maar werk wel heel snel. Deselecteer alle foto's als je weer een foto afzonderlijk wilt bewerken.

Conclusie

Het regelen van de belichting in Lightroom 4 gaat nog beter dan in zijn voorganger. Wil je in Lightroom 4 toch de parameters van Lightroom 3, kies dan in het paneel Camerakalibratie voor de verwerking 2010.

RESETTEN

Heb je een parameter enkele malen aangepast, maar wil je terug naar de 'nul'-stand, dan kan dit op twee manieren: dubbelklikken op het knopje van de schuifregelaar of op de naamsaanduiding van de parameter. Wil je een groep parameters resetten, druk dan de Alt-toets in en klik op de gewenste groepsnaam.

Alles weten én leren over Lightroom 4?

Bestel nu!

DOWNLOAD

04 | RAW versus JPEG anno 2012

In de serie 'Back to the basics' komen we terug op onderwerpen die we al eerder behandeld hebben in EOSzine. Daarmee willen we 'ondergestofte' kennis over relatief alledaagse thema's nog eens oprispen of de status van een specifiek onderdeel van de fotografie actualiseren. Deze keer gaan we in op de ontwikkelingen van JPEG en RAW en de verschillen tussen deze bestandsformaten anno 2012.

RAW + JPEG

RAW-bestanden zijn ongeveer drie keer zo groot als JPEG's. Het vraagt dus grotere opslagmedia en de data-overdracht is groter. De buffer van de camera is dus eerder vol en een reeksopname zal minder lang zijn. RAW (+JPEG) vraagt dus om grotere en vooral snellere geheugenkaarten (>45 MB/s).

RAW -> JPEG

In steeds meer EOS-modellen is het mogelijk om in de camera een RAW-bestand om te zetten naareen JPEG-foto. Je kunt dan andere instellingen kiezen voor bijvoorbeeld belichtingscompensatie en witbalans. Handig als je voor print of mail een JPEG-versie nodig hebt.

Verleden

Het bestandsformaat RAW stamt uit de vorige eeuw. Dat klinkt lang geleden en dat is het in digitaal opzicht ook, want destijds was het echt een oer-bestand. Weinig camera's ondersteunden het en software om RAW mee om te zetten was traag en had beperkte mogelijkheden. RAW was vooral bedoeld voor de 'happy few'. Daar komt aan het begin van de 21ste eeuw verandering in als het programma RAWshooter van Pixmantec het licht ziet. Deze RAW-converter zorgde er in 2002 voor dat beoordeling, selectie, optimalisatie en conversie van RAW-foto's gestroomlijnd werd en dat RAW voor de gevorderde vrijetijdsvotograaf en semi-professional binnen praktisch bereik kwam. RAWshooter zou dit jaar zijn 10-jarig jubileum gevierd hebben, ware het niet dat het al in 2003 (!) werd overgenomen door Adobe en de basis werd voor het nu alom geprezen Lightroom.

Terwijl RAW zich in de afgelopen 10 jaar dankzij de vooruitgang van de software heeft ontwikkeld tot hét bestandsformaat voor menig serieus fotograaf, is er met de techniek JPEG weinig gebeurd. De compressiemethode is sinds het ontstaan (1992) ongewijzigd en ook is er nog steeds maar ruimte voor 8-bits helderheidsbereik. Een (beter) alternatief - JPEG 2000 - is gestrand door gebrek aan algemene acceptatie van camera's en browsers.

Heden

Gezien de ontwikkelingen van RAW en de stilstand van JPEG heeft RAW de laatste jaren sterk aan populariteit gewonnen en volgens een eigen enquête op de website werkt tweederde van onze lezers altijd of regelmatig met dit veelzijdige bestandstype. Als fotograaf heb je met RAW volledige controle over witbalans en kleuren en dankzij het grote dynamische bereik kan een hoog contrast in onderwerpen als landschap en architectuur worden overbrugd en heb je veel vrijheid in het aanpassen van de belichting. Ook heb je in de conversie van RAW alle flexibiliteit in keuze van kleurruimte, bestandsformaat en mate van compressie en verscherping.

Toch is de rol van JPEG niet uitgespeeld. Enerzijds omdat RAW niet zonder 'vertaling' naar JPEG universeel kan worden weergegeven op het beeldscherm van computer, tablet en smartphone, maar vooral ook omdat de directe beeldvorming in de camera voorafgaand aan opslag als JPEG sterk verbeterd is. Met steeds meer nieuwe technologieën en camera-instellingen (iFLC, Witbalans, Beeldstijlen, Lichte tonen prioriteit, Auto optimalisatie helderheid, Lensafwijkingcorrectie en Ruisonderdrukking) kan de beeldkwaliteit zodanig worden verhoogd, dat bij opslag als JPEG een haast 'vlekkeloos' beeld ontstaat. Hoewel de JPEG-technologie dus al twintig jaar oud is, wordt de kwaliteit van JPEG-foto's daarom toch bij elke nieuwe camera beter. Deze trend is ingezet bij de introductie van de EOS 1D mark IV, die dankzij twee DIGIC4-processors waanzinnige JPEG-beelden produceert. Met de komst van de DIGIC5+ processor (EOS 5D mark III en EOS 1D X) is de JPEG-kwaliteit zelfs nog verder verbeterd. In veel gevallen is het bij de genoemde camera's niet eenvoudig om met een RAW-bestand in LR4 of DPP de JPEG-kwaliteit te overtreffen. Een JPEG direct uit de camera kan vaak zonder problemen voor veel publicatiedoeleinden (krant, HD-televisie, tijdschriften) ingezet worden.

Toekomst

Was het tot een paar jaar geleden vanzelfsprekend dat RAW in een hogere kwaliteit resulteerde dan JPEG, dan is dat dus nu niet altijd meer het geval. Voorlopig zullen RAW en JPEG naast

elkaar blijven bestaan en zul je als fotograaf moeten kiezen welk bestandsformaat voor welk onderwerp de voorkeur heeft. Hoewel wij geen glazen bol hebben, verwachten we dat er binnen 10 jaar een nieuw, universeel bestandsformaat zal zijn dat RAW en JPEG combineert. Want in feite zit nu al in elk RAW-bestand een JPEG-foto ingebakken.

We hopen dat dat nieuwe bestandsformaat dan universeel wordt geaccepteerd door soft- en hardware. Zodat je bij een nieuwe camera niet eerst moet wachten tot ook Photoshop of Lightroom geüpdatet zijn en dat je dergelijke foto's ook direct kunt printen, mailen of laten zien op televisie. En dat allemaal op de hoogste kwaliteit (à la RAW).

Conclusie

Een paar jaar geleden hadden we gezegd: zet je camera op RAW, schaf Lightroom aan en 'vergeet' in-camera-JPEG. Heb je tegenwoordig echter een EOS-camera van de DIGIC4- of 5-generatie, dan zijn we anno 2012 toch iets genuanceerder in ons advies.

Zo moet iemand die altijd al in RAW opneemt, de camera toch weer eens op RAW+JPEG zetten om zo voor diverse onderwerpen (landschap, macro, natuur, studio, portret, actie, hoge ISO) het kwaliteitsverschil tussen beide bestandstypen in de praktijk te kunnen vergelijken. Je zult verbaasd staan en misschien wel tot de conclusie komen dat JPEG in veel gevallen 'zo gek nog niet is'. Een ook de JPEG-fotograaf zal zich verbazen over de kwaliteit en het gemak als hij de camera in RAW+JPEG zet en in DPP of Lightroom eens een enkele keer een RAW-beeld omzet. Je hoeft dan niet radicaal over te stappen naar RAW, maar kunt dit bestandsformaat dan gebruiken voor vergrotingen of voor onderwerpen met een kritische witbalans of hoog contrast.

We zijn heel benieuwd of we over twee jaar weer aandacht kunnen besteden aan RAW en JPEG en wat ons advies dan zal zijn. Tot dan.

NIEUWE DPP

De laatste versie (3.11.26) van Digital Photo Professional (DPP: RAW-converter op EOS-cd) bevat veel nieuwe opties en is te downloaden van de site van Canon (klik [hier](#) en kies optie Software). Mis deze kans niet!

DOWNLOAD

Teuni Stevense

Onze lange reeks van interviews en portfolio's van professionele EOS-fotografen en van bekende Nederlanders onderbreken we soms om even stil te blijven staan bij opvallend werk van een van onze lezers. Deze keer in dat van Teuni Stevense, die ons met haar fantasiebeelden kippenvel bezorgde. Een korte kennismaking met deze moderne 'Marjolein Bastin'.

Teuni Stevense (1958)

- Camera 450D
- EF-S 18-55 mm f/3.5-5.6 IS
- EF-S 55-250mm f/4-5.6 IS
- EF-S 15-85mm IS USM
- EF 100 mm f/2.8 macro USM
- EF 70-200mm 4L IS

www.teunistuin.net

"Er was eens....deze legendarische woorden kunnen je zomaar te binnen schieten als je de fantasiebeelden ziet, die ik de naam 'Als een sprookje' heb gegeven. Het idee ontstond toen ik een tekening zag van een bekende natuurtekenares. Deze tekening hing als kalenderpagina van de maand juni 2011 in mijn keuken. Ik vond het zo mooi dat ik bedacht dat ik zo iets ook wel wilde maken door beelden samen te stellen van verschillende foto's.

In 2004 heeft mijn zoon een website voor me gemaakt waar ik nog steeds heel blij mee ben. Omdat naast het fotograferen, tuinieren ook een hobby van me is, kan ik die twee goed combineren door foto's van de tuin middels een fotoalbum én een blog te laten zien aan iedereen die er belangstelling voor heeft.

In 2009 heb ik mijn huidige camera, een Canon 450D, aangeschaft met een kitlens en een 55-250mm lens. Vanaf dat moment ben ik ook steeds meer naar foto's van anderen gaan kijken op speciale fotosites. Ik ben daar zelf ook foto's gaan plaatsen en foto's gaan beoordelen en heb daar heel veel van geleerd. Daar bevonden zich ook veel macrofoto's tussen en dat vond ik helemaal geweldig. Dat wilde ik ook.

In 2010 heb ik daarom een macrolens (Canon 100 mm f/2.8 USM) gekocht. Het was wel even wennen maar na een tijdje kreeg ik de smaak te pakken en kon ik er steeds beter mee werken. Ik zag hoe je met een groot diafragma een mooie zachte achtergrond kreeg en als daar de zon ook nog eens opscheen, mooie lichte pastelkleuren. Er ging een wereld open van details van bloemen en insecten, die ik nog nooit eerder had waargenomen.

In de zomer van 2010 heb ik toen uit diverse opnamen met Photoshop mijn eerste fantasiebeeld in elkaar geknutseld. Ik had er foto's voor geselecteerd, waaronder veel macro's, die ik in een heemtuin had gemaakt.

's Morgens vroeg als de zon dan nog laag staat en mijn onderwerp in lichte schaduw van bomen of struiken is, maak ik graag foto's met een groot diafragma. Dan overbelicht ik iets zodat mijn onderwerp niet te donker uitvalt. De zonnige achtergrond wil ik zo licht mogelijk en door het histogram te controleren weet ik of ik goed zit. De foto's waarbij de achtergrond mooi zacht is met een fraaie onscherpte van bloemen of groen kan ik mooi gebruiken als achtergrond in de fantasiebeelden. Dat deel van de foto maak ik dan groter als ik er een groter oppervlak mee wil invullen.

Ik begin met de foto waarvan ik het grootste deel nodig heb. Dat is een RAW-opname, die ik eerst aanpas in Lightroom tot ik hem mooi vind en vervolgens open in Photoshop om daarin de collage te gaan maken.

Ik ga vervolgens op zoek naar foto's waar ik van denk dat die overeenkomen voor wat betreft kleur, licht en onderwerp. Elke foto wordt in een nieuwe laag geplaatst. De gedeeltes die ik niet nodig heb 'gum' ik weg. Dit moet zo natuurlijk mogelijk gebeuren zodat je de overgang op de onderliggende foto niet ziet. Zo wordt het één geheel.

www.teunistuin.net

Uitgesneden onderwerpen kun je zo bovenop een laag plaatsen. De randen daarvan moeten er op een natuurlijke manier uitzien en het moet niet lijken alsof een onderwerp er op 'geplakt' zit. Ik breng ook vaak schaduwen aan zoals die al voorkomen in de rest van de afbeelding.

Ik gebruik allemaal eigen beeldmateriaal uit een groot archief, dat ik in de loop der jaren bij elkaar heb gefotografeerd en dat kunnen bloemen uit eigen tuin zijn, maar ook bijvoorbeeld wolken of een lantaarn uit Londen. Het ene na het andere beeld fantaseerde ik bij elkaar. Als je creatief bent, gevoel voor compositie hebt en een dosis fantasie, dan kom je al een heel eind.

Ik ken een paar fotografen van internet die ook foto's bewerken tot prachtige beelden maar die lijken niet op de beelden zoals ik ze maak. Ik heb er veel bewondering voor hoe zij het doen.

Tip: Handboek Photoshop voor beginners raadplegen en voorbeelden van handelingen in Photoshop kun je ook vinden op internet.

Ik gebruik nog lang niet alle mogelijkheden die Photoshop in zich heeft maar ik wil nog wel bijleren wat dat betreft. Er is me al eens gevraagd wanneer ik ga exposeren, maar ik zou niet weten hoe en waar ik dat zou moeten doen. Ik ben al enige tijd kaartontwerper voor een website die wenskaarten verstuurd en daarvoor gebruik ik onder andere deze fantasiebeelden. Deze kaarten hebben de voorkeur boven de andere kaarten die ik ontwerp.

Ik kan iedereen aanbevelen ook eens een fantasiebeeld te maken. Dat kan ook met andere onderwerpen. Je leert er beter door fotograferen én bekwaamt jezelf in Photoshop."

Dierentuin | Burgers Zoo

We lopen aan het eind van de middag nog een keer langs de leeuwen; zouden ze nu wat dichterbij liggen? Yes, we hebben geluk! Op slechts twee meter afstand liggen twee prachtige dieren te genieten van hun dagelijkse portie McDonalds. Ik maak snel een foto door het (gelukkig) goed schoongemaakte glas en schrik er bijna van hoe dichtbij ik ben. Helaas hebben ze alleen maar oog voor hun eten en hebben ze even geen zin om naar mij te kijken. Ze zijn die vreemde snuiters met al dat 'glas' voor hun gezicht kennelijk wel gewend....!

Dierentuin

Als fotograaf is een dierentuin een heel uitdagende fotolocatie! Ten eerste natuurlijk omdat het een ideale gelegenheid is om heel veel diersoorten bij elkaar te vinden, maar ook omdat het een behoorlijke uitdaging is om de (vaak bewegende) dieren goed op de foto te krijgen. Niet ieder dier zit als een fotomodel zonder te bewegen vlak voor je neus, zodat je er een aardig 'portretje' van kunt maken. De meeste lopen wat heen en weer of liggen juist precies op een verkeerde plek in de kooi.

Burgers Zoo

Nederland heeft een aantal prachtige dierentuinen en we bezoeken ditmaal Burgers Zoo in Arnhem. Deze dierentuin heeft als enige in Nederland een overdekt regenwoud (de 'Bush') en dat is een prachtige locatie om met een camera rond te struinen. Bij binnenkomst wordt je direct geconfronteerd met een flinke laag condens op al je glaswerk. Neem dus een doekje mee, of beter; maak gebruik van de warme lucht blazers bij de ingang.

BUSH | In de Bush kun je op zoek naar ruim 40 soorten exotische vogels en een 70-200 mm (eventueel met converter) zal je daarbij goed van pas komen. Een wat hogere iso instelling zorgt ervoor dat je sluitertijden niet te lang worden want anders heb je grote kans op bewogen foto's (of bewogen vogels, want die zitten niet altijd stil). De Bush is ook geschikt voor het fotograferen van planten, vlinders, hagedissen en zelfs landschappen (er is een heuse waterval!). Je kunt hier met een statief mooie tijdsopnames van maken

DESSERT | Vanuit de Bush kun je via een ondergrondse gang naar een overdekte woestijn; de 'Dessert'. Prachtig ingericht maar de foto-onderwerpen liggen hier wat minder voor de hand en zullen meer bestaan uit stillevens of details van bijvoorbeeld de manshoge cactussen.

OCEAN | Naast De Bush en de Dessert is een bezoek aan de 'Ocean' absoluut de moeite waard. Prachtige grote bassins met de meest kleurrijke vissen. Wat opvalt zijn de schone ruiten en dat maakt het fotograferen wel een stuk eenvoudiger. Ook hier is het weer belangrijk hoge iso's te gebruiken, want de kans op beweging in deze vrij donkere ruimtes is anders vrij groot. Camera tegen het glas, want dan heb je minder kans op reflectie van jezelf.

BUITEN | Behalve de drie bovengenoemde overdekte locaties heeft Burgers Zoo natuurlijk ook het gebruikelijke assortiment dieren; tijgers, leeuwen, luipaarden, olifanten, etc. Bijna ieder dierenverblijf heeft wel een mooie kijkwand en door het goede onderhoud zijn dit perfecte plaatsen om vanuit te fotograferen. Een telezoom (bijvoorbeeld 18-200mm of 70-200mm) of bijvoorbeeld een 300mm telelens zijn hiervoor het meest geschikt. Probeer daarbij eens om niet alleen het volledige dier in beeld te brengen. Bepaalde details kunnen zeker zo boeiend zijn en juist heel verrassend!

www.burgerszoo.nl

Conclusie

Een bezoek aan Burgers Zoo is absoluut de moeite waard en een garantie voor een dagje fotoplezier! Ook voor de natuurfotograaf. Hoewel het leuk is om dit met het gezin te doen, kun je meer tijd en aandacht besteden aan je onderwerpen als je alleen op stap gaat. Neem ook verschillende lenzen en een statief mee. Je kunt dan net die ándere dierentuinfoto maken.

Fototips

- Zet de iso hoger. ISO 800 / 1000 of meer (beter een beetje ruis, dan een bewogen foto!)
- Gebruik een lichtsterke lens en gebruik een grote diafragmaopening om een dier beter te 'isoleren' van zijn achtergrond
- Gebruik een lens met beeldstabilisatie
- Zet de camera op de motordrive stand (daardoor meer kans op een scherpe opname)
- Zet de autofocus in de Servo stand, zodat de AF het voorwerp volgt.
- Gebruik eventueel een één-poot-statief (een gewoon statief is minder handig in een drukke dierentuin)
- Niet 'bezuinigen' op opnames. Er is grote kans op bewegingsonscherpte en daarom is het verstandig veel foto's te maken, waardoor de kans op een scherpe foto toeneemt.
- Blijfeens wat langer bij één verblijf zodat je het bewegingspatroon van de dieren kunt herkennen en kunt anticiperen op hun gedrag. icturen en natuurlijk een zonsondergang. Zelfs storm kan erg mooie foto's opleveren!

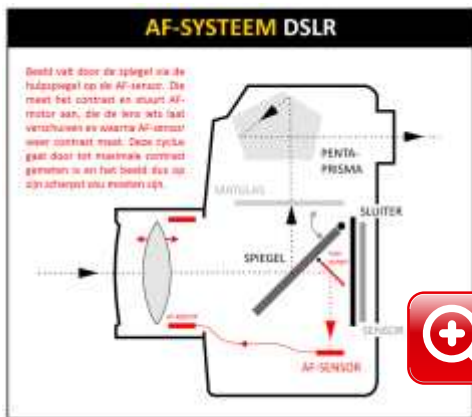
WORKSHOP

Wil je meer weten over de fotografie van Johan van de Watering of over zijn praktische workshops kijk dan op zijn website:
www.johanvandewatering.nl

Aangrijpende scherpstelling

Canon introduceert met de komst van de EOS 1D X en de EOS 5D mark III een geheel nieuw autofocusstelsel. En hoewel deze twee camera's slechts bij een kleine groep fotografen in de fototas zal belanden, is het voor ons aanleiding om eens stil te staan bij de verschillende aspecten die te maken hebben bij de werking van de autofocus.

afb 1 | schematische werking van de autofocus op een DSLR.

afb 2 | plaats van hulpspiegel en AF-sensor.

Werking

Scherpstellen wil zeggen dat bij het gekozen brandpunt de lenzenafstelling in het objectief zodanig is dat bij de betreffende voorwerpsafstand het beeld dat op de sensor valt, scherp is. Je zou dat kunnen doen met een meetstok en de afstandschaal op de lens. Dat is echter niet praktisch en erg onnauwkeurig.

Een moderne camera doet het slimmer en gebruikt het principe van het menselijk oog om tot een scherp beeld te komen en dat is op basis van het maximaal contrast van het scherpstelpunt. Het oog doet dit door met spierwerking de bolling van de ooglenzen aan te passen. Bij een camera gaat scherpstellen iets anders en wel als volgt: de fotograaf of de camera kiest een scherpstelpunt. Als dat gebeurd is, verschuift een motortje een lensdeel in het objectief naar voor en achter, waarbij de camera meet bij welke stand het contrast maximaal is. Het is ongeveer hetzelfde als je met een vergrootglas heen en weer beweegt om een scherp beeld te kunnen krijgen. Een objectief doet dit dus razendsnel en geeft bij maximaal contrast de camera vrij om een foto te maken. Om contrast te kunnen meten, moet het onderwerp detail bezitten en moet er voldoende licht aanwezig zijn. Automatisch scherpstellen op een witte muur of in het bijna duister is niet mogelijk.

De contrastmeting wordt bij een spiegelreflexcamera gedaan door een aparte autofocus-sensor, die het beeld van de lens ontvangt via een speciale hulpspiegel achter de gewone - enigszins transparante - spiegel die het beeld in de oogzoeker vormt (zie schets). Een ingewikkeld systeem, dat echter garant staat voor een supersnelle meting.

Lens

De snelheid van de autofocus (AF) wordt behalve door bovengenoemde aspecten, ook bepaald door karakteristieken van de lens. Alle metingen van een camera (belichting, witbalans én scherpstelling) worden namelijk gedaan bij het maximale diafragma - de grootste mogelijke lensopening - ongeacht wat je voor diafragma hebt ingesteld. Heeft een lens dus een hoge lichtsterkte (f/2.8 of groter), dan ontvangt de AF-sensor veel licht en kan de AF-motor snel het hoogste contrast vinden. Van belang is wel dat het beeld bij dit grote diafragma ook echt goed scherp is. Daarbij speelt zelfs de beeldstabilisatie een rol, want als het beeld bij een telelens erg onrustig is door trilling van de camera, dan is dit dus ook ietwat onscherp en zal de AF minder snel een aangrijpingspunt vinden.

Bij een maximale lichtsterkte kleiner dan f/8 (EF100-400mm 3,5-5,6L met EF 2x bij 400mm) krijgt de AF-sensor zo weinig licht, dat de autofocus niet meer werkt en je handmatig scherp zult moeten stellen.

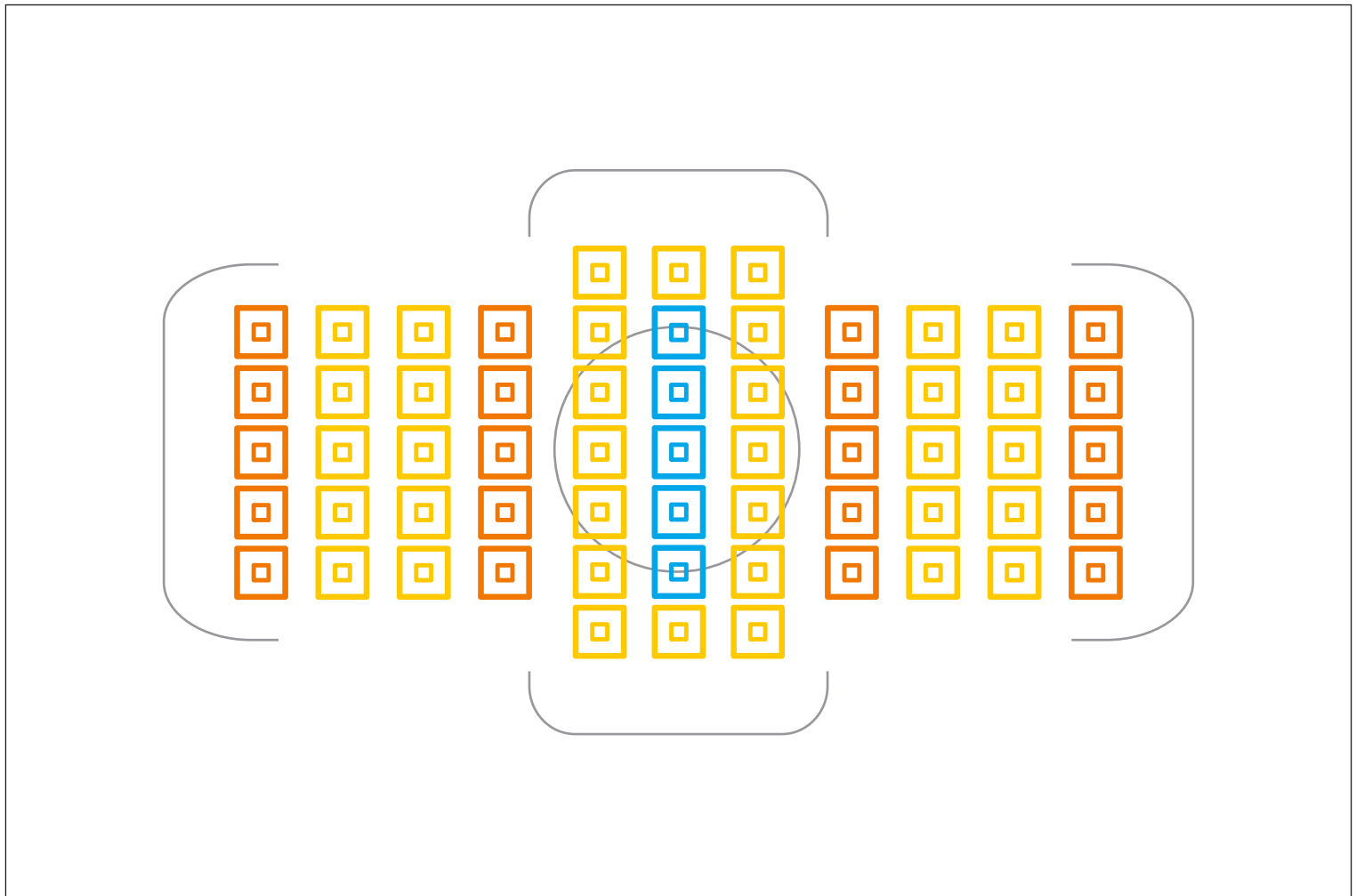
Tenslotte is ook nog het type AF-motor van belang bij de snelheid van focussen. Bij bijna alle Canon-objectieven is dat een Ultra Sonic Motor (USM); geluidloos en supersnel.

AF OF HAND

Voor bijna alle onderwerpen komt de autofocus van pas. Overschakelen op handmatig scherpstellen doe je als er hardnekkige obstakels tussen camera en onderwerp staan, bij landschappen op het hyperfocale punt en natuurlijk ook bij macro- en productfotografie.

AF-systeem

De autofocus is gekoppeld aan één of meerdere scherpstelpunten. Een EOS 1000D heeft er 7. Bij de EOS 5D mark III zijn er dat 61. Het middelste scherpstelpunt is het meest gevoelig en is altijd kruisvormig. Dat betekent dat zowel contrast in horizontale als verticale richting optimaal wordt geregistreerd. De EOS 5D mark III heeft 41 kruistype scherpstelpunten en zelfs 5 dubbele kruistypen. Bovendien kun je bij deze camera nog kiezen tussen een gewoon (groot) AF-punt of een zogeheten Spot-AF voor het nauwkeurige werk.

De AF-snelheid en -nauwkeurigheid zullen tussen de diverse EOS-camera's bij voldoende licht met stilstaande onderwerpen in de modus One Shot onderling weinig verschillen. Het AF-systeem wordt pas echt op de proef gesteld als onderwerp (en camera) bewegen en gewerkt moet worden met Ai Servo. Daarin blinken camera's als de EOS 7D, EOS 1D mark IV en zeker nu ook de EOS 5D mark III en EOS 1D X uit.

Er zijn drie aspecten die een rol spelen bij het volgen van een bewegend onderwerp met de autofocus: (1) het vasthouden door de AF van het onderwerp als er obstakels tussen onderwerp en camera komen. (2) het anticiperen van de AF op constante of wisselende snelheid. (3) het overpakken tussen scherpstelpunten. Het vasthouden is van belang als je bijvoorbeeld auto's volgt tijdens een race en er steeds bomen, palen of mensen tussen auto en camera komen. Het anticiperen op snelheidswisselingen komt van pas bij voetbal en het overschakelen van scherpstelpunt is nodig als je een danswedstrijd volgt. Deze drie parameters zijn bij de genoemde camera's afzonderlijk in te stellen en dat kan redelijk complex zijn. Bij de EOS 5D mark III en EOS 1D X zijn daarom ten behoeve van het gebruikersgemak zes 'presets' gedefinieerd. Deze zijn niet alleen erg handig, maar maken ook het toepassen van de drie variabelen erg inzichtelijk, zodat je al snel eenvoudig zelf een eigen setting kunt maken voor een specifieke sport of actie.

Conclusie

De autofocus van je EOS-camera zal je zelden in de steek laten. Bij voldoende licht en contrast van het onderwerp is de autofocus bij stilstaande voorwerpen bijna 100% trefzeker. Wil je bewegende onderwerpen met grote trefkans volgen, dan worden er hogere eisen gesteld aan de Ai Servo-kwaliteiten en kom je in het segment van de EOS 7D of hoger.

afb 3 | type, verdeling en plaats van autofocuspunten in de zoeker van een EOS 5D mark III.

- verticale meting
- kruismeting
- dubbele kruismeting

SCHERPSTELPUNT

Als de camera in de Groene stand staat (volautomaat), dan kiest de camera zelf het (dichtstbijzijnde) scherpstelpunt. Heb je liever zelf het heft in handen, gebruik dan het middelste scherpstelpunt (P, A, T of M) en herkader naar believen. Wil je niet herkaderen, dan kun je een van de andere scherpstelpunten activeren.

Standaardzoomlens voor EOS 5D-serie

Het aanbod van camera's met een volbeeldsensor wordt langzaam steeds groter. En hoewel sommige modellen nog buiten het bereik liggen van het budget van de gemiddelde fotograaf, worden 'oudere' modellen als de EOS 5D of EOS 1Ds, maar ook de EOS 5D mark II, nu interessant voor de enthousiaste vrijetijdsfotograaf die op zoek is naar hogere beeldkwaliteit en meer groothoek. Omdat EF-S lenzen niet passen op dit type camera hebben we de EF 24-105mm 4L IS standaardzoomlens vergeleken met de EF 28-135mm 3.5-5.6 IS.

afb 1 | EF 24-105mm L IS en EF 28-135mm IS.

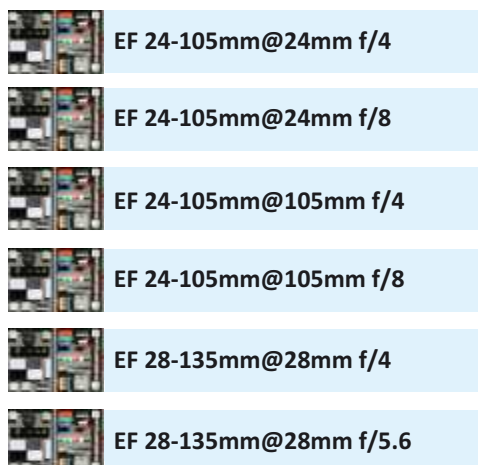
Als je als landschaps- of studiofotograaf eenmaal geproefd hebt van een camera met een volbeeldsensor van 36 bij 24 mm (=824mm² | APS-C: 22,3 bij 14,9 =332mm²), dan wil je nooit meer anders fotograferen. Het zoekerbeeld, het dynamische bereik, het detail en het lage ruisniveau maken het voor die doelgroep tot het ideale gereedschap. Stap je over dan kun je je EF-S lenzen echter niet meer gebruiken, omdat deze een te kleine beeldcirkel hebben en ook fysiek niet passen. De EF 24-70mm 2.8L is dé EF-standaardzoomlens van Canon, maar dit is een professionele lens. Als alternatief hebben we daarom hier de EF 24-105mm 4L IS vergeleken met de al wat oudere EF 28-135mm 3.5-5.6 IS.

Specsvergelijking

Als we de twee laatstgenoemde lenzen op specificaties en uiterlijk vergelijken, dan worden een paar verschillen duidelijk. De EF 24-105mm is beter geconstrueerd en voelt meer solide dan de EF 28-135mm, wat overigens toch een heel degelijke lens is. Een ander verschil is het zoombereik. Bij 24mm heb je significant meer groothoek dan bij 28mm (16% meer groothoek) en is dus geschikter voor landschapswerk. Aan de andere kant heeft de EF 28-135mm bijna 30% meer tele en dat komt juist weer goed van pas bij portretten. De lichtsterkte scheidt aan de groothoek slechts 1/3 stop, maar in de uiterste telestand is de EF 24-105mm een stop lichtsterker. Dat geeft bij dat brandpunt dus een 2x kortere sluitertijd, een significant verschil als het gaat om bewegingsonscherpte door het onderwerp. Beweging van de camera wordt bij beide lenzen gecorrigeerd door beeldstabilisatie (IS). De verwachting is dat deze bij de nieuwere EF 24-105mm efficiënter zal zijn dan bij de EF 28-135mm. De EF 24-105mm is een L-lens en dus stof- en spatwaterdicht. Dat is handig in het veld, maar houd er rekening mee dat de afdichtingen van de EOS 5D en 5D markII niet geseald zijn, dus fotograferen in regen en sneeuw wordt ontraden. Tenslotte is de filtermaat verschillend (EF 24-105mm: 77mm. EF 28-135mm: 72mm). De maximale vergroting van beide lenzen is 1:4, goed voor mooie close-ups.

Prestaties

Voordat we naar de beeldkwaliteit van beide lenzen gaan kijken, onderzoeken we eerst de autofocusnelheid en het rendement van de beeldstabilisatie. Bij voldoende contrast en licht is er geen verschil te merken in de snelheid van de AF. In de schemering, helemaal ingezoomd, merk je dat de EF 28-135mm iets meer tijd nodig heeft tot AF. We hebben met beide lenzen bij 100mm met 1/13s (3 stops t.o.v. 1/100s) uit de hand opnamen gemaakt. Bij de EF 24-105mm is 95% van de opnamen scherp, bij de EF 28-135mm is dat 75%. Je kunt daaruit concluderen dat de IS-functie van de EF 24-105mm een halve tot een hele stop beter is. Voor wat betreft de beeldkwaliteit hebben we gekeken naar lensafwijkingen, kleur, en scherpte. Beide lenzen

afb 2 | testopnamen EF 24-105mm en EF 28-135mm

hebben een behoorlijke tonvervorming en matige vignettering bij hun kortste brandpunt en grootste diafragma. Ook is er dan een zekere mate van chromatische aberratie zichtbaar. Vignettering en CA verdwijnen bij kleinere diafragma's en de tonvervorming is in het midden van het zoombereik nihil. Wordt helemaal ingezoomd, dan ontstaat er een lichte kussenvervorming. De afwijkingen op de bovengenoemde punten zijn voor beide lenzen nagenoeg gelijk. Dat geldt ook voor de kleuren en het contrast, die heel natuurlijk zijn.

Kijken we naar de scherpte, dan moet voor beide objectieven een stopje gediafragmeerd worden voor het scherpste beeld. De scherpte bij het maximaal diafragma is echter goed bruikbaar. De EF 24-105mm vertoont iets minder hoekonscherpte, maar in het centrum van de beeldcirkel doet de EF 28-135mm niet onder voor zijn L-broertje. De algemene scherpte is voor standaardzoomlenzen in deze prijsklasse meer dan acceptabel.

Conclusie

Neem je de stap in de wereld van volbeeldcamera's, dan zijn de EF 24-105mm 4L IS en de EF 28-135mm 3.5-5.6 IS prima standaardzoomlenzen. De EF 24-105mm doet het op alle fronten net iets beter dan zijn 'oudere' broer, maar als je dat afzet tegen het prijsverschil, dan mag je niet anders verwachten. Een EOS 5D met een EF 28-135mm is een uitstekende combi om prachtige reportages mee te maken. De EF 24-105mm sluit beter aan bij de hogere pixeldichtheid van de EOS 5D mark II.

Binnenkort vergelijken we de EF 24-70mm 2.8L met de nieuwe EF 24-70mm 2.8L II.

LENSCORRECTIES

De hier geteste lenzen hebben zichtbare ton- en kussenvervorming, vignettering en CA: lensafwijkingen waarop je als landschaps- en architectuurfotograaf niet op zit te wachten. Met de lenscorrecties in Lightroom en DPP zijn ze echter eenvoudig te verhelpen. Dat gaat iets ten koste van de kwaliteit, maar het voorkomt dat je in heel dure lenzen moet investeren.

BEELDVLAK

Bekend is dat de scherpte van een lens in het centrum hoger is dan in de hoeken. Bovendien kan de scherpte bij lenzen van deze categorie ook links/rechts en boven/onder verschillen. In de praktijk niet echt heel opvallend, maar wel aanwezig. Dit fenomeen kan per exemplaar verschillen.

Tassen in alle soorten en maten

Als we kritisch naar het aankoopbeleid kijken van onze camera en accessoires, dan merken we dat een fototas vaak een sluitpost is. We vinden het vaak een onverwacht hoge uitgave. Ook willen we eigenlijk maar één tas aanschaffen, die we voor alle situaties kunnen gebruiken en mee zou moeten groeien met het formaat van de camera en het aantal lenzen. Onze dure en kwetsbare fotoapparatuur vraagt echter om goede bescherming en daarom staan we hier stil bij de noodzaak van een goede fototas.

clip 1 | presentatie Tenba tassen

clip 2 | test waterdichtheid

Aandachtspunten

Als je op zoek gaat naar een goede fototas, dan moet deze aan verschillende eisen voldoen. De spullen die je meeneemt - van camera en lenzen tot laptop en telefoon - moeten erin passen. Ze moet stof- en spatwaterdicht zijn en eventueel afsluitbaar. Je moet de indeling aan kunnen passen. Ze moet comfortabel zijn om te dragen en mag niet teveel opvallen (of juist wel).

Grootte en type | Voordat je een fototas gaat aanschaffen, moet je je afvragen waarvoor de tas bestemd is. Moet ze al je fotogereedschap kunnen bevatten, zodat je de tas thuis ook als een centraal opslagpunt kunt gebruiken of is het handiger dat ze aansluit bij de apparatuur die je nodig hebt als je op pad gaat? In dat eerste geval kun je denken aan een **grote schoudertas**. Ze zijn redelijk rechthoekig met een schouderband en hebben de opening aan de bovenzijde. Je kunt er losse bodies, lenzen en flitsers in kwijt en rondom bieden diverse vakken ruimte voor filters, geheugenkaarten, accu's en andere kleine accessoires. Dit is een prima oplossing voor de opslag van je spullen thuis en als je met de auto op fotopad gaat en niet met de tas vele kilometers hoeft te sjouwen. Is dat laatste wel het geval, dan is een kleinere tas handiger. Je kunt dan bij één body en twee of drie lenzen kiezen voor een **rugtas** of **slingshot**. Neem je alleen een camera met lens mee, dan is een **kleine schoudertas** interessant.

Materiaal | Een tas moet apparatuur beschermen tegen invloeden van buitenaf. Het materiaal van de buitenkant moet stof- en waterwerend zijn; niet te stug, maar ook niet te dun. De ritsen moeten stevig en duurzaam zijn, maar wel soepel lopen. Vakken moeten goed afgesloten kunnen worden om verlies en eventueel diefstal te voorkomen. De binnenkant moet gevoerd zijn met zacht materiaal, zodat stoten vanaf de buitenkant enigszins worden opgevangen. Ook de scheidingswanden moeten een dempend vermogen hebben, zodat lenzen en camera elkaar onderling niet beschadigen. Let op dat er in de klep die de tas afdekt geen uitstekende spullen zitten, die lenzen of camera vanaf de bovenzijde zouden kunnen beschadigen. Een compartiment voor eten en drinken moet waterdicht afgescheiden zijn van je cameraspullen.

Draagbaarheid | Het gewicht van een grote schoudertas of rugtas kan behoorlijk oplopen. Maar ook een hele dag lopen met een slingshot of kleine schoudertas kan rug, schouder en nek behoorlijk belasten. Alle draagbanden moeten dan ook gevuld zijn met zacht materiaal. Bij voorkeur ademend om zweetstrepen te voorkomen. Het ruggedeelte van een rugtas of slingshot moet niet alleen met zacht materiaal gevuld zijn, maar tevens een goede ergonomie hebben en ademend zijn. Zelf proberen in de winkel met apparatuur erin en de banden goed afgesteld, voorkomt teleurstellingen achteraf. Ben je bang dat alles toch te zwaar wordt om te dragen, ga dan op zoek naar een tas met wieltjes (trolley).

Indeling | De indeling van een tas moet flexibel zijn met scheidingsstukken en klittenband. Een T-vormig vak voor camera met lens. Kleine vakken voor staande lenzen. Grotere vakken voor een flitsers of langere telelens. Let ook op dat er voldoende ruimte is - eventueel in vakken aan

DOPPEN

Fotoapparatuur is kwetsbaar en vooral glas is erg gevoelig voor krassen. Zet dus altijd de lensdop (achterzijde) en lenskap (voorzijde) op je lenzen. Je voorkomt daarmee beschadiging van het lensglas en je houdt bovendien de achterzijde schoon van stof. Dat stof komt uiteindelijk op de sensor terecht, met alle gevolgen van dien.

Slingbag

Schoudertas klein

de buitenzijde - voor kleine accessoires en dat er aan de zij- of achterkant eventueel een laptop of tablet past.

Hoewel niet behorend tot de indeling is het handig dat een tas aan de buitenkant voorzien is van een mogelijkheid om er een statief aan vast te maken en dat er een flexibel net aanwezig is om een regenjack of een zeiltje in te stoppen.

Tenba

Ter gelegenheid van deze tassenbespreking hebben we een serie tassen van Tenba in de studio gehad. Dit merk onderscheidt zich door een breed assortiment, een prima prijs/prestatieverhouding en een redelijk unieke afdichting van de ritsen. In de clip (13 min) bij dit artikel presenteren we de betreffende vijf modellen, om zo een indruk te geven van formaat, uitvoering en mogelijkheden.

Over het algemeen zijn we heel tevreden over de tassenlijn van Tenba en dit merk kan wat ons betreft een prima alternatief zijn voor LowePro of Tamrac.

Conclusie

Bedenk voordat je de volgende keer weer op pad gaat met de camera of op vakantie gaat of je wel beschikt over de juiste fototas. Probeer eerst eens een tas van een vriend of kennis of ga langs bij een winkel met een ruim assortiment. Neem dan je fotospullen mee om ter plekke te kunnen passen.

1, 2, 3

Welbeschouwd zou je eigenlijk meerdere fototassen moeten hebben. Een grote schoudertas (1) voor thuis en in de auto. Een rugtas of slingshot (2) als je er met je camera lopend of fietsend op uit trekt. En voor de uitstapjes met het gezin een eenvoudige, kleine schoudertas (3) voor één camera met standaardzoamlens. Die hoef je niet alle drie tegelijk te kopen, maar zijn mooie items op een verlanglijstje voor verjaardag of feestdagen.

Met dank aan Foto Konijnenberg

Beginnen met vogelfotografie

Vogelfotografie heeft dankzij de digitale techniek de laatste jaren flink aan populariteit gewonnen. Bovendien ben je heerlijk in de buitenlucht (van tuin tot natuurgebied), leer je fascinerende vogels kennen en ervaar je hun gedrag van dichtbij. Het fotograferen van vogels is echter niet eenvoudig. Het vraagt een goede voorbereiding, het juiste gereedschap en instellingen en veel geduld.

www.birdpix.nl

BIRDPIX

De populariteit van vogelfotografie is ook te danken aan www.birdpix.nl. Met meer dan 4000 unieke bezoekers per dag is het een veel-bezocht forum en vindt er veel uitwisseling van foto's en kennis plaats.

TIPS

Vogels zijn overal en een merel of duif in de tuin of op het balkon leent zich dan ook prima als 'proefkonijn' om thuis al te oefenen. Tijdens het fotograferen kun je met de meeste EOS-camera's ook vogels filmen. Dat levert met teleobjectieven prachtig beeld op dat niet zou misstaan op National Geographic.

Vorbereiding

Een goede voorbereiding geeft de beste resultaten en een belangrijk onderdeel daarbij is dat je je onderwerp leert kennen. Als je weet welke vogel zich waar en wanneer bevindt en wat zijn gedrag is, dan kun je daar op anticiperen ten aanzien van benodigde apparatuur en timing. Zo maar het veld inlopen met een lange telelens op je camera, zal maar zelden een goede foto opleveren. Om te zorgen dat je op de juiste tijd op de juiste plaats bent, moet je vooraf de weersverwachting en zonnestand weten. Internet is daarbij een goed hulpmiddel. Houd er bij de reistijd rekening mee dat je misschien nog een stuk moet lopen en dat je voldoende tijd hebt om camera en dergelijke in stelling te brengen. Check ook of een bepaald gebied wel vrij toegankelijk is of dat je toestemming moet hebben.

Gereedschap

Wil je met een grote mate van voorspelbaarheid goede technische opnamen maken van vogels, dan worden er de nodige eisen gesteld aan de apparatuur en accessoires van de serieuze vogelfotograaf. Zo moet de camera heel alert reageren in bediening, autofocus en wegschrijven van data (grote buffer en snelle, grote geheugenkaart). Een korte black-outtijd van de zoeker, een snelle motordrive (> 5 fps) en een stof- en spatwaterdichte body zijn belangrijk voor een hogere slagingskans en storingsvrije fotografie. Omdat je eigenlijk altijd brandpuntlengte tekort komt, heeft een spiegelreflex met een APS-C sensor de voorkeur, omdat deze door zijn cropfactor het brandpunt van de lens 1,6x verlengt.

Behalve een geschikte camera is natuurlijk ook de lens van groot belang. De eerste vraag is of dit een zoomlens moet zijn of met een vast brandpunt. Met een zoomlens kun je vanaf hetzelfde camerastandpunt verschillende kaderuitsneden maken. Over het algemeen lever je dan wel een stukje beeldkwaliteit in. Zo is de nieuwe EF 70-300mm een prachtige L-lens, maar moet in beeldkwaliteit en lichtsterkte toch zijn meerdere erkennen in de EF 300mm 4L. Bovendien kun je op een lichtsterke, vastbrandpuntlens nog extenders gebruiken, waarbij de autofocus blijft werken. Zo gedraagt deze EF 300mm 4L met een 1.4x extender zich op een EOS 7D als een lens met brandpunt van 672mm met een lichtsterkte van f/5,6. Een veelgebruikt objectief bij vogelfotografen is de EF 500mm 4L IS, vaak in combinatie met de EF 1,4x of EF 2x. Een hoge lichtsterkte is verder belangrijk bij het bereiken van korte sluitertijden en bij het verkrijgen van een aantrekkelijke achtergrondscherpte (bokeh).

Met een camera en een lens ben je er echter nog niet. Zonder verder in te gaan op alle mogelijkheden noemen we hier als belangrijke accessoires een statief met goede kop, een bonen/rijstzak en camouflagekleed, maar ook een goede cameratas en geschikte kleding en schoeisel. Om de vogels dichterbij te benaderen - en ook enigszins beschut te zijn tegen regen, koude en wind - kun je fotograferen vanuit een bestaande schuilhut of een mobiele camouflagetent. Ook een auto is daarvoor uitermate geschikt, omdat vogels deze niet als bedreigend ervaren.

Instellingen

Een vogel is alert, beweeglijk en onvoorspelbaar. Een snelle, trefzekere autofocus (Ai Servo) is daarom een vereiste, zeker bij vliegende vogels. Omdat met lange brandpunten gewerkt wordt en vaak grote diafragma's, is de scherptediepte heel beperkt en soms zelfs millimeterwerk. Nauwkeurig scherpstellen op het oog van de vogel is noodzakelijk om een goede scherpte-indruk van de vogel te bewerkstelligen. Behalve een fout scherpstelpunt, kan ook bewegingsonscherpte een foto laten mislukken. Beweging van de camera voorkom je met een statief of rijstzak en fotografeer je uit de hand, dan moet de lens voorzien zijn van beeldstabilisatie. Met een sluitertijd van 1/250s of korter wordt beweging van een rustig bewegende of zwemmende vogel bevroren. Tot ISO 800 kan met de laatste generatie camera's zonder veel ruis worden gefotografeerd. Omdat in-camera verscherping, ruisonderdrukking en JPEG-compressie de beeldkwaliteit aanzienlijk kunnen aantasten, is RAW te prefereren. In de motordrive zal echter overgeschakeld moeten worden op JPEG om op volle snelheid door te kunnen fotograferen.

Conclusie

Vogelfotografie is niet eenvoudig, maar als het lukt en alles klopt, dan is de voldoening des te groter. Elke keer als je zo'n foto terugziet, worden alle zintuigen weer ingeschakeld: je hoort de vogelgeluiden en voelt de wind om je oren. Het is niet mogelijk om in dit korte artikel alle facetten van vogelfotografie uitgebreid aan bod te laten komen. BirdPix heeft daarom een **praktijkboek Vogelfotografie** uitgebracht met diepgaande informatie en prachtige fotografie.

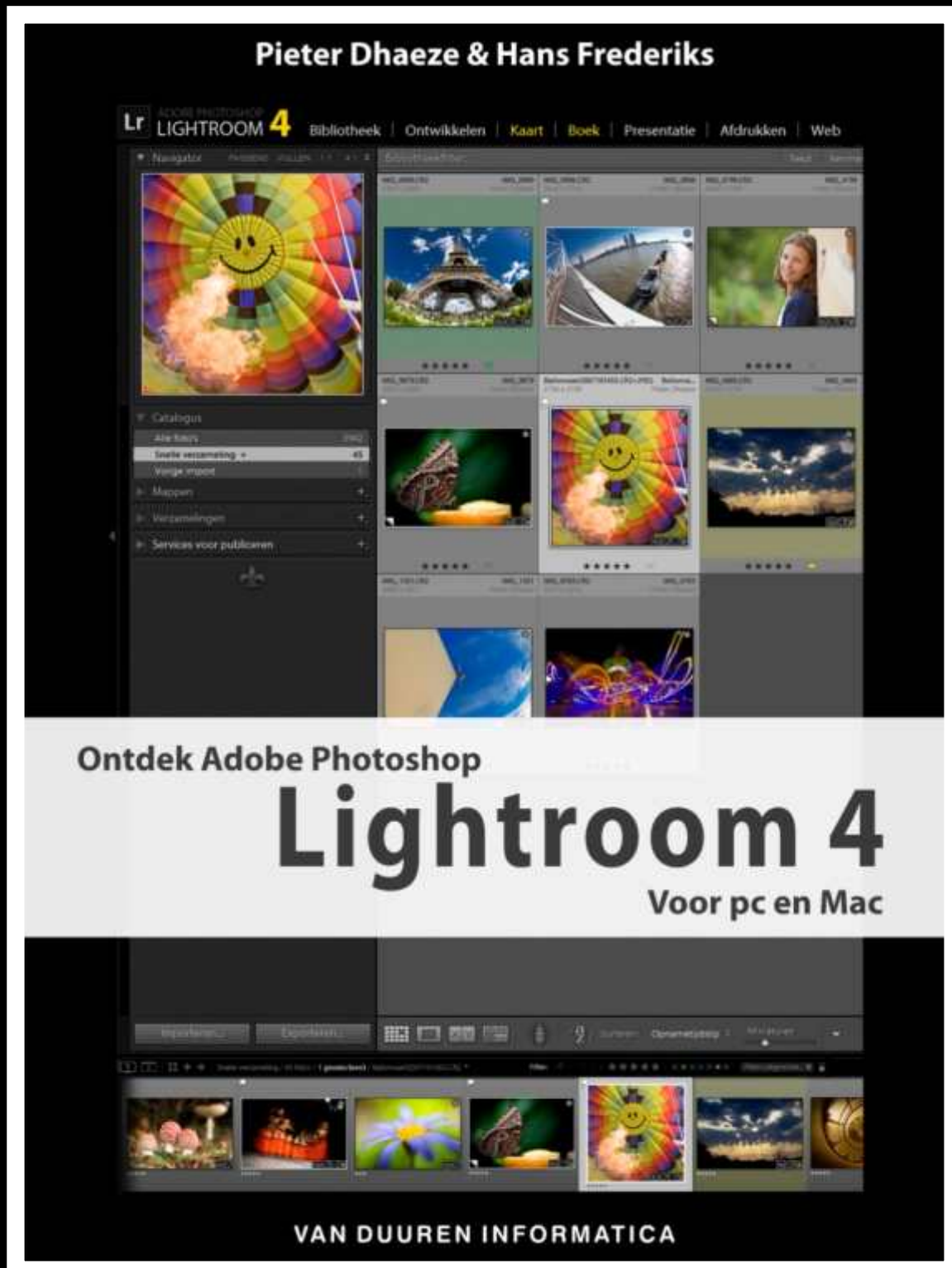
[www](http://www.birdpix.nl) | ook te bestellen bij EOSzineShop

Met dank aan Daan Schoonhoven
van BirdPix.

DOWNLOAD

Bij het overstappen van **JPEG naar RAW**
kun je wel de nodige hulp gebruiken.
Ontdek Lightroom 4 onthult alle 'geheimen'
en leidt je stap voor stap naar **mooiere foto's!**

Bestel nu in de **EOSzineShop**

BOEKREVIEW

Ontdek Lightroom 4

We krijgen steeds meer media ter beschikking om met elkaar te communiceren en ook om kennis over te dragen naar een doelgroep. Internet speelt daarin natuurlijk een belangrijke rol, maar we mogen toch ook het 'aloude' boek niet vergeten. Daarom laten we elke maand twee EOSziners aan het woord die een titel over fotografie of beeldbewerking aan de tand hebben gevoeld.

OntdekLightroom 4

U wilt de kwaliteit van uw foto's naar een hoger niveau brengen. Het leukste is natuurlijk om een nieuwe camera te kopen, maar dat is een dure optie. Of u koopt een professionele lens om uw doel te bereiken, maar als het even tegenzit is een dergelijke lens nog duurder dan een nieuwe body. Nee, de eenvoudigste manier om belichting, kleur en detailweergave naar een hoger plan te tillen, is simpelweg door uw camera op het bestandsformaat RAW te zetten. Dat kost u niets en zal een grote sprong voorwaarts zijn in de beeldkwaliteit van uw opnamen.

Om echter soepeltjes met RAW te kunnen werken, hebt u het juiste gereedschap nodig. En daarbij is de keuze van de software zeer belangrijk. In veel fotobewerkingsprogramma's kunt u een enkele RAW-opname prima omzetten, maar worden het er vele tientallen, dan is er maar één programma waarmee u snel en intuïtief RAW-bestanden kunt beheren, bewerken en publiceren en dat is Photoshop Lightroom van Adobe. In versie 4 zijn de innovatieve functies van de eerdere versies uitgekristalliseerd en aangevuld met nieuwe mogelijkheden. Genoeg stof dus voor een praktisch boek over deze materie.

Want dat is de rode draad door deze uitgave: het werken met RAW-opnamen in Lightroom 4 in de praktijk. Cases, dagelijkse handelingen en tips en trucs, zodat Photoshop Lightroom 4 voor u na het lezen van dit boek geen geheimen meer kent. U kunt zich dan volledig richten op het nemen van betere foto's 'in het veld' en bent minder tijd kwijt achter de computer.

Titel : **Ontdek Lightroom 4**
Auteur : Pieter Dhaeze
 Hans Frederiks
Uitvoering : Boek, 208 pag.
Prijs : € 19,95
Uitgever : Van Duuren Media
ISBN : 978-90-5940-563-9

Marcel van der Avert
Portretfotografie

"Het boek geeft een mooi overzicht van alle stappen van de workflow: van importeren, tot ordenen in de Bibliotheek, bewerken en exporteren. Alles wordt helder en visueel

duidelijk gemaakt.

De nieuwe mogelijkheden van LR4 worden overzichtelijk en praktisch weergegeven en daarom is het ook voor de ervaren gebruiker een handig hulpmiddel. De twee cases 'landschap in ontwikkeling' en 'portret' zijn knap, creatief en inspirerend en alleen daarom al de aankoop van het boek waard!"

MIJN
 OORDEEL

Uitvoering : ☆☆☆☆☆
Opbouw : ☆☆☆☆☆
Leerzaam : ☆☆☆☆☆
Overall : ☆☆☆☆☆

Frans Peeters
Reportage

"Lightroom heeft een steile leercurve, maar met dit boek leer je stap voor stap om te gaan met het programma.

De auteurs geven uitstekende tips over hoe je het best je fotocatalogus kunt inrichten en beheren. Daarna komen alle onderdelen aan bod en aan de hand van enkele cases (landschap, portret, zwart-wit) kun je oefenen.

Voor de beginnende en gevorderde gebruiker een geweldig boek om goed te leren werken met Lightroom!"

MIJN
 OORDEEL

Uitvoering : ☆☆☆☆☆
Opbouw : ☆☆☆☆☆
Leerzaam : ☆☆☆☆☆
Overall : ☆☆☆☆☆

PRODUCTEN & ACTIES | Canon site (NL)

Voor informatie over Canonproducten, camera's en accessoires. Tevens een overzicht van de laatste acties en cashbacks.

WWW

DRIVERS & SOFTWARE | Canon site (NL)

Voor informatie over en downloaden van de laatste versies van software en drivers.

WWW

FIRMWARE | Canon site (EN)

Voor een overzicht en het downloaden van de laatste firmwareversies van Canon EOS-camera's.

WWW

REPARATIES | Canon Service Center TechRepair (NL)

Voor handleidingen en reparaties.

WWW

ONLINE | Canon Image Gateway (NL)

Voor leuke en handige diensten voor Canon fotografen en een online gallery.

WWW

PRODUCT INFO | EOS Adventure

EOS is een prachtige camerasysteem, maar ook een grote familie. Van body tot lens. Van flitser tot accessoire. Lees er ALLES over op deze avontuurlijke site!

WWW

PRODUCT TEST | The Digital Picture (EN)

Zeer heldere site met productinformatie en -tests van Canon camera's en lenzen.

WWW

JARGON | PDF

PDF met de meest gangbare afkortingen in de digitale fotografie en tevens vertaling van veelgebruikte Engelse termen.

PDF

INTERACTIE

Samen verder

Een e-magazine maken voor Canon EOS-gebruikers is zo inspirerend dat we nu al voldoende ideeën hebben om **EOSzine** de komende jaren te kunnen vullen met actuele en informatieve onderwerpen.

Maar ons denkkader is beperkt en sluit waarschijnlijk niet voor 100% aan bij de wensen van onze lezers. Daarom bij deze de vraag om mee te denken wat jij in **EOSzine** zou willen lezen. Welke onderwerpen houden je bezig? Hieronder een paar categorieën waar je ons mee zou kunnen helpen.

TECHNIEK

Voldoende kennis van je gereedschap en van fotografie is dé basis om onderscheidende foto's te kunnen maken. Alle aspecten van camera-instellingen tot belichtingsproblematieken komen natuurlijk uitgebreid aan de orde in **EOSzine**, maar misschien zien we iets over het hoofd of heb je een probleem wat ook voor andere EOS-gebruikers interessant zou kunnen zijn, laat het ons dan weten.

LOCATIES & EVENEMENTEN

Nederland is een mooi en dynamisch land, ook op het gebied van locaties en evenementen. Elk stukje Nederland heeft zo zijn bekoring en elke dag, en vooral in het weekend, is er ergens wel iets leuks te beleven en interessant om als fotograaf te bezoeken. Heb je ervaring met een bepaalde locatie of evenement en wil je dat delen met je EOS-collega's, laat het ons dan weten. We zetten het op de agenda en laten er foto's van zien.

WORKSHOPS

De praktijk is de beste leerschool. **EOSzine** lezen en met je camera in de huiskamer blijven zitten zal in de meeste gevallen niet de mooiste plaatjes opleveren. Dus trek er op uit en neem deel aan de talloze workshops die door het hele land worden gegeven. Heb je goede ervaringen met een fotoworkshop of fotoreis, dan zijn wij natuurlijk bereid dit met de overige lezers te delen.

PORTFOLIO'S

OH! WOW! DAT WIL IK OOK! Naar mooie foto's kijken werkt vaak inspirerend. Als je dus een leuke reeks foto's hebt met een rode draad of met een zeker thema, laat het ons dan weten. Zeker als je de foto's kunt onderbouwen met een korte toelichtende tekst, dan is de kans groot dat ze op enig moment in **EOSzine** worden tentoongesteld aan de andere lezers en dat is pas echt te gek.

